

4. ZPRÁVA O POKROKU V OBLASTI SOUDRŽNOSTI V EVROPSKÉ UNII

Short note

V polovině června Evropská komise zveřejnila již 4. zprávu o pokroku v oblasti hospodářské a sociální soudržnosti v Evropské unii. Podle zprávy se ekonomické a sociální rozdíly v EU zužují, což potvrzuje i zřetelný dlouhodobý růst hospodářství v nejméně rozvinutých členských státech. Ve sledovaném období 1995 až 2005 hospodářský růst třinácti tzv. kohezních zemí (10 nových členských států + Španělsko, Portugalsko a Řecko) představoval v průměru 3,6 % za rok oproti ostatním státům EU, které rostly průměrně pouze o 2,2 %.

Nicméně zejména na regionální úrovni je stále co zlepšovat, když desetina populace, která žije v nejchudších oblastech, vyprodukuje pouze 1,5 % HDP celé Unie. Naopak desetina obyvatel z nejbohatších regionů vyprodukuje téměř pětinu celkového HDP.

Zpráva rovněž na konkrétních příkladech dokumentuje rozdíly ve vybavenosti moderní infrastrukturou:

- ve 47 z celkových 254 regionů soudržnosti v EU výdaje na výzkum a vývoj nedosahují ani 0,5 % HDP, což je zřetelně méně než cílová hodnota pro celou Unii ve výši 3 %,
- v regionech s HDP na obyvatele menším než 75 % průměru EU má rychlý (broadband) internet méně než 15 % domácností, zatímco v ostatních regionech je to okolo 30 %.

Nejchudší a nejbohatší regiony v EU-25

Tři nejbohatší regiony, jejichž HDP na obyvatele se přehoupl přes laťku 200 % průměru Evropské unie jsou Inner London ve Velké Británii (278 %), Bruxelles-Capitale v Belgii (238 %) a Luxembourg (234 %), který je jediným regionem soudržnosti v Lucembursku. Mezi 37 regiony typu NUTS2, jejichž HDP na obyvatele překonalo úroveň 125 % průměru EU, je 7 regionů z Německa, 6 z Itálie a Velké Británie, 5 z Nizozemí, 3 z Rakouska, 2 z Belgie a Finska a jeden region ze Španělska, Francie, Irsko, Švédsko a České republiky. Právě Praha (138%) je jediným regionem s HDP na obyvatele nad 125 % průměru EU ze všech nových členských států. Je třeba poznamenat, že v některých regionech jsou tato excelentní čísla zkrácena každodenním dojížděním pracovníků do práce, kteří v daném regionu sice nejsou rezidenti, ale přispívají zde ke tvorbě HDP.

Na opačném konci žebříčku ekonomické vyspělosti se umístily polské regiony, které zabraly šest posledních míst. Mezi 60 regiony s HDP na obyvatele pod úroveň 75 % průměru EU jich je 16 z Polska, 7 z České republiky, 6 z Maďarska, 5 z Řecka a Itálie, 4 z Německa, Francie (všechno zámořské departmenty) a Portugalska, 3 ze Slovenska a 2 regiony ze Španělska, Estonska, Lotyšska, Litvy a Malty. Nejchudším českým regionem bylo Moravskoslezsko (53,4%).

Nejchudší a nejbohatší regiony v Evropské unii v roce 2003

	Region NUTS2 (země)	HDP/cap. k ø EU		Region NUTS2 (země)	HDP/cap. k ø EU
1	Inner London (UK)	278 %	1	Lubelskie (PL)	33 %
2	Bruxelles-Capitale (BE)	238 %	2	Podkarpackie (PL)	33 %
3	Luxembourg (LU)	234 %	3	Podlaskie (PL)	36 %
4	Hamburg (DE)	184 %	4	Świętokrzyskie (PL)	37 %
5	Île de France (FR)	173 %	5	Warmińsko-Mazurskie (PL)	37 %
6	Wien (AT)	171 %	6	Opolskie (PL)	37 %
7	Berkshire, Buckin.& Oxfordshire (UK)	165 %	7	Észak Magyarorszá (HU)	38 %
8	Provincia Autonoma Bolzano (IT)	160 %	8	Východné Slovensko (SK)	39 %
9	Oberbayern (DE)	158 %	9	Eszag-Alföld (HU)	39 %
10	Stockholm (SE)	158 %	10	Dél-Alföld (HU)	40 %

Pozn.: podle ukazatele HDP per capita v přepočtu paritou kupní síly vyjádřeno k průměru EU-25, zdroj: Eurostat

Strukturální a kohezní politika v období 2007-2013

Hlavní roli při snižování rozdílů mezi vyspělostí jednotlivých regionů EU a v posilování jejich soudržnosti hraje právě strukturální a kohezní politika. Výdaje na ní patří mezi priority společného evropského rozpočtu. V současném programovacím období 2000 až 2006 představovaly po společné zemědělské politice druhou nejobtívnější výdajovou položku.

Pro budoucí programovací období 2007-2013 jsou výdaje na posilování hospodářské soudržnosti regionů i členských států obsaženy v rozpočtové kapitole 1B „Soudržnost pro růst a zaměstnanost“ s celkovou alokací 308,04 miliardy euro (ve stálých cenách roku 2004). Jedná se o objemově nejdůležitější výdajovou položku v rozpočtu.

V období 2007 až 2013 jsou definovány tři cíle strukturální a kohezní politiky:

Cíl „Konvergence“ – je určen k urychlení hospodářské konvergence nejméně rozvinutých regionů (HDP/cap. pod 75% průměru EU): ke zlepšení podmínek pro růst zaměstnanosti prostřednictvím investic do materiálních a lidských zdrojů; pro inovace a společnost založenou na znalostech; pro zvyšování schopnosti přizpůsobit se ekonomickým a společenským změnám; pro ochranu životního prostředí či růst efektivity administrativy.

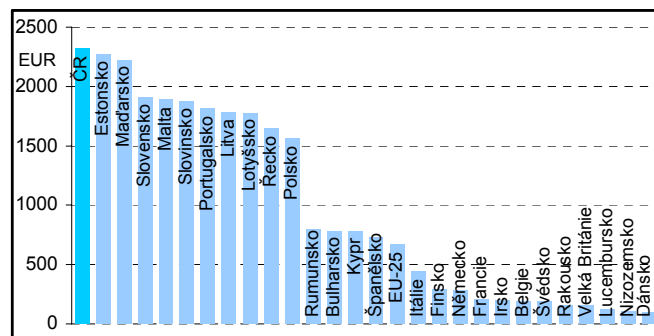
Cíl „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“ – předpokládá naplnění obsahu Lisabonské strategie na regionální úrovni a rovněž se soustředí na výrazné zvýšení zaměstnanosti v regionech s vysokou mírou nezaměstnanosti a méně funkčním trhem práce.

Cíl „Evropská územní spolupráce“ – je inspirován dosavadní zkušeností s komunitární iniciativou Interreg a je zaměřen na podporu společných programů přeshraniční spolupráce, na spolupráci nadnárodních oblastí a na vytvoření sítě pro spolupráci a výměnu zkušeností v celé EU.

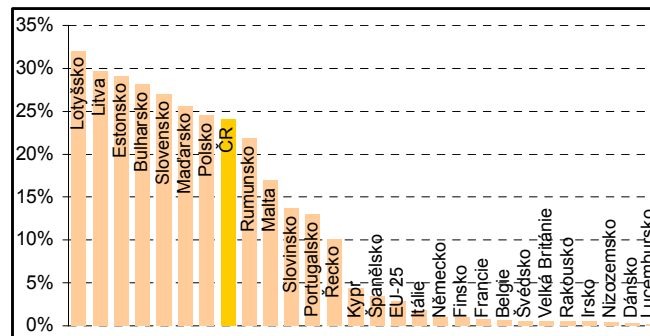
Indikativní finanční alokace na celé období 2007-2013 pro členské státy podle jednotlivých cílů

mil. euro, ceny roku 2004	Celkem	Konvergence	Regionální konkurenceschopnost	Evropská územní spolupráce
Belgie	2 019	29%	63%	9%
Česká republika	23 697	97%	2%	1%
Dánsko	545	0%	83%	17%
Německo	23 450	61%	36%	3%
Estonsko	3 058	98%	0%	2%
Řecko	18 217	96%	3%	1%
Španělsko	31 536	74%	24%	2%
Francie	12 736	22%	72%	6%
Irsko	815	0%	84%	16%
Itálie	25 647	75%	22%	3%
Kypr	581	33%	62%	4%
Lotyšsko	4 090	98%	0%	2%
Litva	6 097	98%	0%	2%
Lucembursko	58	0%	78%	22%
Maďarsko	22 451	90%	8%	2%
Malta	761	98%	0%	2%
Nizozemsko	1 696	0%	87%	13%
Rakousko	1 301	12%	70%	18%
Polsko	59 698	99%	0%	1%
Portugalsko	19 147	95%	4%	0%
Slovinsko	3 739	98%	0%	2%
Slovensko	10 264	94%	4%	2%
Finsko	1 532	0%	93%	7%
Švédsko	1 682	0%	86%	14%
Velká Británie	9 468	27%	66%	7%
Bulharsko	6 047	97%	0%	3%
Rumunsko	17 317	98%	0%	2%
nealokováno	392	0%	0%	100%
CELKEM	308 041			

Zdroj: Evropská komise na základě dohody členských států na Evropské radě

Alokace kohezní politiky 2007-13 na obyvatele

Zdroj: 4. zpráva o pokroku v soudržnosti, vlastní kalkulace

Alokace kohezní politiky 2007-13 vůči HDP

Zdroj: 4. zpráva o pokroku v soudržnosti, vlastní kalkulace

V absolutním vyjádření je nejvíce prostředků na strukturální a kohezní politiku alokováno na velké Polsko (téměř 60 mld. euro), následováno Španělskem (31,5 mld. euro) a Itálií (25,5 mld. euro) se svým chudým jihem.

Objektivnější je však relativní vyjádření, ať již ve vztahu k počtu obyvatel či vůči nominálnímu HDP. Z hlediska přepočtu na obyvatele je nejúspěšnějším vyjednavatelem Česká republika, kam by mohlo směřovat až 2 319 euro na jednoho obyvatele. Dalšími státy s nejvyšší vyjednanou částkou na obyvatele je Estonsko (2 270 euro) a Maďarsko (2 223 euro). Alokace na strukturální a kohezní politiku můžeme porovnat i vůči celkovému výkonu dané ekonomiky (měřeno nominálním HDP). Z tohoto hlediska směřuje relativně nejvíce prostředků do tří pobaltských států v pořadí 1. Lotyšsko (32 %), 2. Litva (29,6 %) a 3. Estonsko (29 %).

Nezbytné je však podotknout, že zmíněné částky představují jakési potenciály, které se dané zemi nabízejí. Pro jejich získání však musí každá země splnit řadu domácích úkolů typu řádné přípravy klíčových programovacích dokumentů, efektivního nastavení administrativních systémů řízení dotací či podpory subjektů k předkládání dostatek kvalitních projektů.

Jan Jedlička

tel: +420 261 073 484

jjedlicka@csas.cz